

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek och är fritt att använda. Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitized at Gothenburg University Library and is free to use. All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text. This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

107h
50

NORDISK VECKOSKRIFT
ORGAN FÖR FRI YTTRANDERÄTT.

Döm ingen ohörd. ○ Genom skäl och motskäl bildas öfvertygelser. ○ Fri talan.

N:o 2.	Utgifvare och redaktörer: Albert Breinholm Alma Breinholm-Akermark.	Lördagen den 12 Jan. 1889.	Pris: Helt år 3: 50; Halft år 1: 80; Kvartal 1: — Lösnummer 10 öre.	4:de årg.
--------	---	-------------------------------	---	-----------

Nyårssång 1889.

En Dröm.

Nu kyrkans toner midnatt slår —
Rundt höres klockor svara.
En skällning genom natten går
Vid malmens toner klara.

Ett—två—tre—fyra— så farväl
Sorgtunga år! — jag sitter
Med ängslig bidan i min själ,
Vid slagen upp jag spritter.

Slå på! Låt blodet löpa ut!
Är tolf så svårt att hinna?
Än ett! — En dallring — allt är slut —
I fjärran ljuden svinna.

Hur tyst! — I trappan steg jag hör;
På låset fingrar leta.
Min strupe ängslan sammansnör,
Och pulsarne slä leta.

En kvinna skriker dödstyst in —
Hon något bär på armen:
En barnhands rosenröda skinn
Låg tryckt mot nakna barmen.

Jag säg ej mer — den spädes kropp
Var hölj i brokig klädnad;
Det var en liten menskokropp
I trikolorens väfnad.

Jag säg på henne — hon på mig.
Hon kysste barnmun röda.
Och i en glans vidunderlig
Sågs trikoloren glöda.

Muss...

Uti min famn jag barnet tog —
 Jag vet ej, hur det gick mig.
 Dess barnaöga mot mig log,
 En yrsel fatt då fick mig.

Jag vildt det tryckte till mitt bröst —
 Det började att kvida.
 Då hördes kvinnans klara röst
 In i en vaggång glida.

»Allons enfants», hon dämpadt sang,
 Vaggvisan lät så fager —
 »Allons enfants, allons enfants» —
 Och natten blef till dager.

Och genom rummet gick ett sus
 Af frihetsvingar hvita,
 En jättetrånads heta rus
 Mig ville sönderslita —

O, frihetsdröm! — jag vaknar opp
 Re'n natten var förgången.
 I morgonen från tornets topp
 Ljöd det till ottesången.

I. W. Å.

August Strindbergs sista drama.

Fröken Julie är titeln på detta arbete, hvilket författaren kallar för ett naturalistiskt sorgespel. Att det är ett sorgespel, det är visst och sant, ett djupt och skakande sorgespel. Om det allt igenom är så särdeles naturalistiskt, det blir en annan fråga.

Dramat handlar om en fröken af förnäm släkt, hvilken i ett ögonblick af sinnesrus låter förföra sig af sin fars betjent. Detta ämne hör naturligtvis till »de ömtåliga ämnena». Men om vi skola vända oss bort från detta med den anmärkningen, att det är »ruskigt», det beror gifvetvis på, huru detta ämne är behandladt. Det kan ej nog ofta upprepas, hur komiskt det är, att detta begrepp ständigt föresväfvar folk, när det gäller nya böcker eller äfven tafior, men aldrig användes gentemot äldre företeelser inom litteraturen och konsten. De förra är det nämligen fint att beundra *quand même*. Åt de senare är det — liksom *quand même* — fint att rycka på axlarna. Men är det också riktigt? Det är en annan fråga.

Är ett ämne behandladt så, att den konstnärliga formen måste ingifva beundran, samtidigt med att innehållet är rikt på uppslag och lärdomar, då förtjänar boken att studeras. Ty det är icke blott kännedomen om lifvets glada sida, som uppostrar. Och det påståendet, med hvilket för några år sedan nästan hvarje ny bok, i hvilken det stod någonting, mottogs, att den nya litteraturen *uteslutande* skulle sysselsätta sig med lifvets skuggsida, har numera af alltför många arbeten blifvit jäfvadt, för att längre af förståndiga kritici kunna upprepas. Ej håller går det an att kalla hvarje hemsk och skakande skildring om olyckor och brott för »smuts». Det har blifvit lämnadt åt lättfärdighetens predikanter, hvilka vilja njuta, utan att tänka, lefva, utan att lära af lifvet.

Strindberg har mycket naturligt motiverat denna händelse, hvilken passerar under den älskogsfyllda, nordiska midsommarnatten. I det särdeles intressanta företal, hvilket inleder boken, påpekar författaren ytterligare, hvad som motiverar detta. Men när August Strindberg tagit sig för att skildra en händelse sådan som denna, så har det långt ifrån varit hans afsigt att påpeka det faktum, att nämligen ett dylikt förhållande kan finnas och verkligen också funnits inom här afsedda samhällsklass. Det vet man ändå. Och för att upplysa om detta behöfver ingen skriva böcker. Det som påtagligen legat honom här innerst om hjärtat och mest intresserat honom, är framställandet af de skiftande känslor och häftiga utbrott, som blifva följden af en dylik onaturlig förseelse. Det är icke själva syndafallet, som är dramats hufvudintresse. Det är följderna af syndafallet, i all synnerhet dess psykologiska efterspel. För första gången har Strindberg gjort till hufvudämne för en dikt två representanter för, hvad den gamle rådmannen i Malmö kallade för »öfverklass» och »underklass». Och medgifvas måste, att den konflikt han valt, är just den, hvilken kanske bättre än någon annan är egnad att låta de olika race-instinkterna och race-känslorna, hvilka i det moderna samhället lika mycket som själva den sociala ställningen skilja samhällsklasserna åt, framträda i hela dess våldsamma kontrast. Jean är den brutale slafven, som vill komma sig upp, och som känner, att han skall göra det. Hans drifter äro kraftiga, hans tankegång klar och brutal. Julie är barnet af en ätt, som håller på att

dö ut, och hon äger alla ättens aristokratinstinker. Han är bestämd att stiga, liksom hon att falla. Båda känna detta som ett öde. Och därför är också hela detta drama en symbolisk dikt, i hvilken man hela tiden hör det lidelsefulla bullret af klasskampen, som utkämpas mellan dessa två upphetsade individer.

Men härtill kommer också ännu en faktor, Julie är kvinna och Jean är man. Författaren har skärpt konflikten därefter, att han låter den vara ett uttryck äfven för en annan sak, hvilken mer än en gång för tagit sig uttryck i de mest stridbara alstren af författarens penna. Författaren menar, att det fins något, som heter *könshat*, en instinktiv racekänsla, hvilken söndrar människoslägtets två hälfter från hvarandra liksom under den babyloniska förbistringen, då den ena människan icke förstod, hvad den andra sade. För kvinnan gäller i det praktiska lifvet en sedelag, som är mycket sträng. För mannen åter gäller en annan, som är vida mindre rigorös. Å andra sidan har den gifta mannen skyldigheten att försörja de sina. Den allmänna meningen åter föreskrifver lika litet som lagen någon dylik skyldighet för hustrun. Hvar och en — mannen liksom kvinnan — känner orättvisan mot *sitt* kön och detta skiljer man från kvinna, medan naturen fortfarande bjuder dem att älska hvarandra. Detta alstrar hat, ett hat, hvilket är lika oresonligt som oemotståndligt. Och ur all denna onatur uppväxer »halfkvinnan», hvilken Strindberg anser som en frukt af emancipationen.

Denna tankegång, som säkerligen innehåller mycket behjärtansvärdt, spelar i den senare hälften af dramat en stor rol. Särskildt gäller detta en del af de vilda utbrotten. Men det torde vara en fråga, som ej är så lätt att besvara, huruvida alla de plötsliga skiftningarna i personernas känslor mot hvarandra verkligen äro fullt naturliga. Författarens protest i företalet, mot hvad han kallar »enkla teaterkarakterer», är tvifvelsutan allt berättigad. En människas karaktär är säkert mera sammansatt, än ytliga betraktare i allmänhet vilja erkänna. Men däraf följer ej, att Strindberg här alltid lyckats att skildra denna skiftande mångfald så, att det står klart som ett gifvet resultat, att författaren har rätt. Strindberg har lyckats att genom sina personer säga oss, allt hvad han vill, att de skola säga. Men det förefaller understundom, som om författaren väl mycket talade genom sina diktade

personers mun. Detta är icke, hvad man kallar »naturalism» i skriftsättet. Och det synes fullt berättigadt, när författaren nämner bröderna Goncourt såsom förebilder till detta drama.

När Julie t. ex. kommer in med sin fågelbur, som hon vill ta med sig på flykten, lägger betjenten hårdhjärtadt hennes lilla fågel på huggkubben, emedan den skulle vara besvärlig på resan. Denna handling visar nog skiljaktigheten i hela deras känsloverld. Men scenen förefaller arrangerad, därför att fågeln var en grönsiska. Och en grönsiska kan man som bekant släppa ut i skogen en sommar natt, utan fara för, att hon skall förkyla sig.

Suggestionen i slutscenen, som sätter mordvapnet i hjältinnans hand, har verkligen också en bismak af just det, som författaren mest vill undvika, nämligen af tentereffekt.

Det moderna dramat har länge varit inne på den väg, som vill söka intresset i skildrandet af själens strider och utveckling bättre än i en banal, efter alla konstens regler spunnen intrig. Och det är klart, att åtskilliga gamla regler få falla för att breda rum för detta väldiga innehåll, hvilket emellertid i alla tider funnits i de drama, som visat sig äga lifskraft att lefva genom seklerna. Vi ha i nutiden sådana försök af Ibsen, Björnson, Edvard Brandes, Henry Becque och Zola, den ryske diktaren Tolstoy icke till förglömmande. Att spela med få personer i en liten salong, att rikta de spelandes intresse på att aflägsna allt, som kan störa framställningens anläggning, att gå längre och längre i att kräfva naturen på scenen, det är teaterförfattarens och skådespelarens högsta och heligaste ärelystnad, så framt de vilja vara konstnärer. Hvad Strindberg äfven i detta fall gjort för den svenska dramatiken, kommer aldrig att förgätas. I »Fröken Julie» finnas ställen, hvilka i fråga om gripande dramatisk verkan äro förträffliga. Man tvingas att beundra de blixtrande replikerna, hvilka träffa som dolkstygn, idéernas räckvidd, hvilken når långt utom händelsens trånga rum, och den förmåga af ögonblickspsykologi, hvilken är karakteristisk för Strindberg som författare. Och som konstverk i allmänhet blir detta arbete bland författarens främsta, liksom det också är troligt, att åskådardarne lika väl stå ut med att se ett stycke i 1 akt, hvilken varar i en och en half timma, som att de kunna åhöra ett lika långt föredrag. Om stycket icke på alla punkter verkar

så, som författaren tänkt sig, så beror detta säkert därpå, att han loke alltigenom träffat naturen.

Men intressant är stycket i hög grad och värdt den bildade allmänhetens största uppmärksamhet.

Gustaf af Geijerstam.

Ett julminne.

(Forts. fr. f. n:r).

Men på natten blef det yrväder och när jag kom ut på morgonen till julafton låg snön tjock på gatorna. Då jag gick igenom Humlegården mötte jag Lars, som skulle hem för att göra upp om färhalvan. Han var vid ett utmärkt humör, det såg jag på den godmodigt plirande blicken och sättet hvarpå han höll händerna i byxfickorna. Ty det var ett slags barometer på, hur det stod till med lynnet; var det mycket dåsigt, begrafdes de ända ned i djupet af fickorna, och det måtte hafva varit ett ansenligt djup, ty de långa armarna höllos då sträckta och stela, som om det icke fans någon led på dem; var det ostadigt, kommo de icke så djupt ned och armbågarna voro ledigare och fria från kroppen, men var det riktigt godt, höllos endast tummarne i fickorna och de öfriga fingrarne spetade uteser sömnen och knäpte och spelade som på osynliga tangenter. Och så var fallet nu.

Han hade varit och sett på julmarknaden i går kväll, och der hade han köpt en sidenhalsduk åt gumman och en fällknif åt sig sjelf. Ja, och så hade de lurat honom på en dosa med spegel i locket, som han funderade på att ge åt en af våra jungfrur, så att inte gumman fick se den, för då blef hon väl alldeles vettvill, — och sen hade han och Kalle gått och drifvit på gatorna och sett på alla de granna fönstren, tills de voro alldeles styfva i nacken och inte orkade se mera, och då gingo de in på en krog och fingo sig en bit mat. Och der hade Kalle kommit i gräl och det hade blifvit slagsmål af, och polisen hade kommit, så gud vet, hur det skulle gått, om inte han hade varit, — för se han hade talat reson med konstapeln. Och nu höll jag på att få hela historien med polisen till lufs, men afbröt honom med en fråga om hemfärden.

Ja, se den fick nog bestå till i morgon den, för nu hade vägarne väl yrat igen, så man knapt kunde komma fram, och det var bäst att låta snön sätta sig och det frysa en smula på under natten.

Men då kom ju Lars inte hem på julafton?

Nå, så kunde det då också vara roligt att vara en julafton i stan. För det var nu okristligt, hvad det var mycket att se på, och bra hade man det nu på alla vis härinne i stan.

Men hvad skulle väl gumman säga om det?

Åh, hon trätte väl i alla fall, så hvad det anbelangade, så . . ., svarade han och blinkade godmodigt och bekymmerslöst i det han gick.

»Gumman trätte», ja, det var Lars' stora kors här i lifvet, och det var när det kändes för tungt, som händerna sökte djupet af byxfickorna. Men gaf han sig hemifrån, lade han det af sig vid grinden, och sen var han glad och bekymmerslös som en spelman, ända tills han kom tillbaka och fick se det ligga der och vänta på honom. För då visste han, att det var ingen råd annat än taga det på sig igen.

Han hade sjelf skapat sig sitt kors, Lars, och därför underkastade han sig det också med en slags filosofisk resignation. Då far hans dog och han skulle öfvertaga den vanskötta och skuldsatta gården, gick Kerstin som piga i granngården. Det var en rapp piga, som tog i arbetet med en hårdhänt förbittring, så att det liksom af sig sjelf skyndade att blifva färdigt, bara för att komma ifrån henne. Och ett lynne hade hon, så gud signe! Inte var hon dålig i att svara, och sträckte inte orden till, så var det icke långt efter fingrarne. Det hade Lars fått känna på, som gerna skämtade litet med flickorna, och det hade ingifvit honom en respekt, som så småningom öfvergick till from beundran. Så tänkte han nog också på, att hon kunde vara bra att ha i gården, och han tänkte hit och han tänkte dit, och hur han tänkte, så hade han en vacker dag gått och gjort allvar af saken.

Och för gårdens skull fick han nog inte ångra det, för det blef en fart i arbetet och en noggrannhet och en sparsamhet, som på kort tid gjorde underverk. Och så länge det stod på, hade han inte heller för sin del skäl att klaga, hon hade så mycket att syssla med att hon aldrig fick tid att trätta. Men då det

värsta var öfverståndet och gården stod på säker grund och de fingo råd att hålla sig två drängar och piga, så att arbetet för dem sjelfva blef mindre, då tog det svåra lynnet ut sin rätt igen, och det blef värre, allt efter som de goda dagarne blefvo bättre. Lars böjde sig för stormvädret, han, och vände ryggen till och lät det gå öfver sig, tills det blifvit så pass, att han kunde draga andan igen, men från den tiden började han syssla mycket med fisket, och lät drängarne sköta jorden. Han tyckte att han kände sig mera säker, då han hade några famnar vatten mellan sig och gumman sin, och så var det också den fördelen, att han då och då måste in till staden för att afyttra fisken, och då hände det nog, att han dröjde öfver något längre än nödigt var.

Derför var det nog också som han tyckte det kunde vara roligt att stanna julaftonen öfver i staden.

Då jag kom hem, fick jag veta, att Lars hade blifvit bjuden till middagen och äfven att tillbringa aftonen hos oss, om han hade lust. Bjudningen hade närmast föranledts af fruktan, att hans goda lynne skulle inleda honom i några äfventyr, som kanske icke skulle aföpa så lyckligt, som den föregående aftonen. Han hade krusat emot en smula i början, men slutat med att antaga inbjudningen, tydligen mycket smickrad.

Han infann sig också mycket ordentligt till middagen, uppfiffad i en ny krage, som han köpt sig på marknaden, han hyste nemligen en viss respekt för alla bodar, emedan han der icke hade kurage att ackordera till sin belåtenhet och följaktligen ansåg sig blifva mera lurad, och med stöfvlskaften instuckna under de hemväfda byxorna.

Under sjelfva middagen var han temligen stel och tystlåten, upptagen af omsorgen att visa sin belevnhet i den bästa dager och litet osäker på, hvad som här ansågs vara tillåtet och icke tillåtet. Men då middagen var öfverstånden, gaf han sitt humör friare tyglar. Sedan han först vid kaffet oförskräckt gifvit sig in på politiken och afbördat sig den visdom, som han inhemtat af sin granne, kyrkvärden, som var kommunalman, gjorde han en afstickare ut i köket till flickorna, som Kalle underhöll med en färglagd beskrifning af gårdagens äfventyr. Men då Kalle tydligen föredrog att vara ensam herre på täppan, och äfven flickorna visade sig en smula strama, knogade han godmodigt in igen och deltog

med mycken tjenstvillighet i klädandet af granen, skulle ovilkorligen hänga äpplen högst upp i toppen och var flere gånger nära att slå i kull hela härligheten. Han benndrade allt, i synnerhet flaggorna, och menade, att här i sta'n hade man det allt bra i alla fall. Så småningom började han dock göra en och annan afstickare ut till sitt, en historia om grisen kom honom i tankarne och den måste han berätta, och så fingo vi om igen höra berättelsen om fåret som sprungit bort, med alla otaliga detaljer och utflykter, hvartill ämnet gaf anledningen. Och det ena gaf det andra. Snart hade han alldeles fastnat i en ändlös härfva af små, viktiga minnen och kom icke, trots alla våra försök att hjälpa honom loss igen. Vi hörde på så tålmodigt vi kunde, men det blef tröttsamt i längden, vårt intresse hade närmre, kärare saker att syssla med, den ene efter den andre öfvergaf honom och det uppstod en viss misstämning.

Kanske att Lars märkte det, ty han gjorde en ansträngning för att åter falla i beundran öfver granen och allt det andra, men det gick icke, det fans icke längre någon uppriktighet i tonen och han var icke nog belevvad att kunna förstålla sig.

Hans tankar voro synbarligen på helt annat håll, och han kände sig icke längre väl till mods i rummen. Först blef han dyster, så kom det en oro öfver honom, så att han icke kunde hålla sig stilla, och allt emellanåt måste han fram till fönstren och se ut. Vi försökte muntra upp honom och draga honom in i vår krets men det gick icke; hans sätt blef sträfft och misstänksamt och det stora afståndet mellan oss lät sig icke längre bort-resoneras.

Det beslöts att göra ett sista försök med en toddy. Men då brickan med varmt vatten och konjak och socker kommit in på bordet, reste Lars sig plötsligt och utbrast.

Se, se, se, — har jag nu inte gått och glömt sockret ändå, som Kerstin skulle ha' i morgon!. Ja, då måste jag genast ge mig af!

Lars tänkte väl inte ge sig af hemåt nu på kvällen.

Jo, se sockret, det var alldeles nödvändigt, han måste fara strax.

Men snön då, och mörkret?

Å jo, — det gick nog, — för se, han måste hem!

Och han afbröt alla resonnemanger med att gå ut i tamburen, liksom rädd, att vi med

våld skulle kvarhålla honom. Kalle ropades ut från köket, försökte protestera, men nedtydades skarpt. Han blef fullkomligt hänsynslös i sin ifver att komma bort, — tänkte icke längre på att visa sig belevvad, — fick på sig kläderna med en oerhörd fart, glömde både att tacka och säga adjö, och stöflade ned för trapporna med en brådska, så att vi fruktade, han skulle snafva för hvart steg. Kalle följde långsamt och brummande efter, i det han uttalade sig om husbonden på ett fullkomligt ogeneradt sätt.

Det blef dock en viss lättnad, när de voro borta, och julaftonstämningen kom så småningom åter i gång.

Men då aftonen var förbi och ljusen släckta och allt åter tyst och stilla, låg jag och halfdrömde om Lars' hemfärd på Julnatten. Först genom de halvmörka gatorna, mellan de ändlösa husraderna med sina upplysta fönster, der ifriga gestalter skymtade förbi och granarne afteknade sina ljuspyramider, genom staden, der husen trängde sig tillsamman, och glädjen och sorlet gaf genljud på gatan, och upp för Södra backarne, mellan hus som glesnade, gårdar som vidgade ut sig och obebyggda tomter, ut genom tullen, farväl med gatorna, farväl med stenhusen, en slingrande landsväg i stället och bergsbackar på ena sidan och sjö på den andra. Så genom skogen och så ut på en sjö och så in i skogen igen. Dockan sparkade upp hela drivvor och släden slingrade, men snön lyste hvit och gjorde natten ljus, det susade i granarne och bet skarpt, der det var öppet, himmelen var klar och molnfri och stjernorna gnistrade. Kalle satt och sof, men Lars körde och manade på Dockan, som var dugtig att springa, trots sina krokiga ben; då han vände sig om, såg han som ett svagt norrsken nere på himmelen, det var det sista återskenet från stadens stora ljushärd, men framför sig hade han hela den stora skärgården med bergsbackar och skogar, ängar och vikar, öar och hafsnor, allt inbäddadt i snö och åter snö, mil efter mil, ut till de stora isbelagda fjärdarne, ända ut till hafsbandet, der sjön bröt sig mot den sista, söndermalda iskanten.

Och Lars körde allt hvad tygena höllo. Hvarför? För att komma hem till en mörk stuga och en trätgirig gumma? Eller hvarför annars? Ja, det var frågan. Men jag tyckte, att den var så innehållsrik i sig sjelf, att den icke behöfde något svar, ja det var en sådan

fråga, som är vackrast utan svar, därför att den då gömmer dem alla inom sig, både dem som kunna uttalas och dem som undandraga sig ordens välde, en riktig julfråga.

Tor Hedberg.

(Insändt.)

Om vegetarismen.

Så många från hvarandra afvikande meningar anknyta sig till detta ämne, att det torde önskas af många bland våra läsare att höra något närmare öfver detta ords begrepp. Vi anföra derom följande ur tidningen »Föreningen för naturenlig lefnadsvishet»: Vegetarianismen är icke vegetabilismen eller det att blott äta trädgårdsalster, såsom många tro; det är icke endast en näringsreform. Det är ej heller ett blott och bart djurskydd; allraminst är det en sekt. Det är i stället en princip, en lefnadsregel. Vegetarianismen är konsten att föra ett förnuftigt lif, det rätta uppfyllandet af våra verkliga lifsfördringar, stödd på kännedomen om naturens lagar. Den består ej endast af våra kroppsliga behofs tillfredsställande, utan af hela människans; det är därför den tredubbla dietiken, kroppens, själens och det andliga lifvets det rör sig om.

Beherrskningen af begären, inskränknungen af behoven, måttlighet i valet och mängden af näringsmedel, afhållsamhet från allt sundhetsvidrigt, uppnåendet af en sund själ i en sund kropp, sträfvandet efter det sanna, goda och sköna, hvarur förbättringen af det jordiska tillståndet kan ernås, — det är vegetarianismens uppgift. Dess ideal är den fullkomliga människan. Vi tvifla icke på, att hvarje tänkande människa skall skänka dylika sträfvan den sin sympati.

När och Fjärran.

Kvinnliga sackföreningen i herrkrädderierket i Köpenhamn afhöll fredagen den 23 nov. ett offentligt möte, under hvilket löneförhållandena och sedlighetsfrågan dryftades. Föreningens ordförande, Fru *Olivia Ankersen*, som inledde diskussionen, framhöll, att de nämnda

frågorna borde behandlas samtidigt. Försökte man åtskilja dem, körde man fast. Sedlighetens förkämpar sökte ständigt att komma förbi skäret utan den ekonomiska frågan, men de borde känna sig tvungade att upptaga båda frågorna, om deras arbete verkligen vore allvarligt menadt. Hvad som egentligen gjorde, att inledaren upptagit saken, var, att lagen af 10 April 1882 nu dragits fram genom hr folktingsman *Tangs* inlemnade lagförslag, hvilket går ut på upphäfvandet af den lagskyddade prostitutionen och skärpta straffbestämmelser för otukt som förvärf, men fastställer straff både för man och kvinna, som gör sig skyldig till detta lagbrott. Hårtill intog justitieminister *Nelleman* en utpräglad ståndpunkt. Han ställde sig nämligen på den sidan, som icke ville hafva några nya bestämmelser i st. för den lagskyddade prostitutionen, utan öfverlemnade allt till moralen. Här är den arbetande kvinnan enig med justitieministern, och medlet att höja moralen är, att kvinnan blir likställd med mannen på alla områden. Arbetslöshet, dåliga löneförhållanden, den vilda konkurrensen och den deraf sig härledande förtvifvade kampen för tillvaron, har kastat kvinnan in i prostitutionen. Hennes handelsvara på marknaden är hennes ära, och hon finner blott alltför benägne köpare i kapitalisterna. Om varan icke hade någon köpare på marknaden, så vore der ingen säljare och omvänt; således, om strafflagen skall skärpas, som *Tang* föreslagit, då måste lagen vara densamma för man och kvinna, hvilket också en inlemnad resolution bekräftade genom att påvisa, att det icke var någon mening i, att af två lika stora förbrytare skonade man den ene för att få den andre straffad. Kunde väl från juridisk synpunkt en medbrottsling vittna?

Efter inledningen hade flere talare ordet, och under hela diskussionen försordes en stark lust från kvinnornas sida att förverkliga socialdemokraternas program, hvilket omfattar kvinnans likställighet med mannen.

Redaktionen af det nya danska kvinnobladet »Hvad Vi Vil», har uti ett af de senast utkomna numren öppet förklarar sig solidarisk med socialdemokraterna. Der säges: »Det är ett vanligt missförstånd, att statens öfvertagande af produktionen skulle göra alla människor till speltärningar, marionetter. Till detta missförstånd är helt visst socialdemokratien själf något skuld, ty i stället för att använda ordet *stat*, kunde sägas: *Folket* öfvertager all produktion. Meningen är nämligen, att folket skall utvecklas till sjelfstyre, så att det omhändertager alla stora institutioner och all landets produktion.

Men om man det oaktadt anser, att en så idealistisk tanke ligger alltför fjärran, alltför långt borta i det töckniga blå, vet jag ändå icke någon orsak, hvarför vi icke med hela vår persons ofrevillighet och arbetsiver skulle ansluta oss till socialdemokraterna, såvida det är sant, att vi vilja hjälpa de förörrättade och lidande i samhället till deras rätt, ty hvilket annat parti än detta talar proletariatets sak, och huru skola vi bättre lära känna arbetarnes ställning, än genom att dela deras sorger och fröjder, och hvilka tror man lösa arbetarefrågan bättre än de sjelfva? Och är det så, att de höra till de ringaktade i samhället, så behöfva de ju just hjälp af människor, hvilka varit så lyckliga, att ha vunnit öronljöd bland folk på andra ställen och i högre kretsar, än der arbetarnes röst kan höras.»

»Socialismen är en kärlekstanke.»

För närvarande representeras den endast af arbetare-rörelsen — i det stora arbetaretaget — hvilket öfverallt i alla land kommer dragandes ur minor och verkstäder, kök och köllare. Och vi, som tro, att det är ljusets makt, som gjort denna ström levande, vi vilja icke *tyranniskt* säga: I *skolen* följa. Det är icke trålar, vi vilja hafva med, utan frivilliga människor, som vilja med i den levande kärleksströmmen, så att vi i sanning kunna sjunga:

Selv Stenen, der knuget med Bjergevægt
Opløses til gyldne Gran,
Forklaret bortsvømmer Stenens Vægt
I Livsstrømmens Ocean.

Det måste vara godt att slå följe!»

Johanne Meyer.

Kvinnorna i Kristiania ha afhållit ett protestmöte mot presternas besynnerliga uttalanden rörande kvinnans deltagande i ordets förkunnande och hennes ställning i samhället. Fru *Ragna Nielsen* gjorde inledningen och påvisade, hvad följden skulle blifva, om bibeln skulle tolkas efter bokstavfen. De gode theologiske herrarne hade nämligen som argument mot kvinnans offentliga verksamhet hemtat citater ur bibeln. Som prof på deras spirituelna arbete må anföras följande: Kvinnans förhållande till mannen var, att det var hon, som först förfördes, och derföre skulle hon inom familjen vara mannen underdänig. Vidare: »då Gud frågade Abraham om hans hustru, svarade han: Hon är i tältet. Tältet är kvinnans plats och vi böra böja oss för detta Guds ord».

Pastor Storjohan hade berättat om den berömda engelska författarinnan Francis Havergal, då hon en gång skulle uppträda offentligt för absolutismen. »Med sin ofantliga begåfning måtte hon ovilkorligen göra ett starkt intryck, men hvad händer. Under ett absolutismöte, som hölls under öppen himmel, börjar det att regna, men med den mer än vanliga kvinnliga energi, som hade blifvit utvecklad hos Francis Havergal, ville hon icke upge saken. Hon talade, förkyldde sig och dog, en följd af förkylningen. Hvad skall man säga? Var hon en martyrför sin gerning? Jag vågar ej säga det, men jag nödgas säga: hon var mycket mer en allvarlig varning för alla ädla, uppoffrande kvinnor; Tag ej på eder arbete, som Herren bäst vet är för svårt för edra skuldror.»

Detta är nog eller hur?

Efter ett lifligt meningsbyte antogo kvinnorna följande resolution:

»Församlingen protesterar emot den uppfattning af kvinnans ställning, som rädde på det sista kyrkomötet, och häfdar hvarje människas rätt att sjelf bestämma öfver sitt lif och sin verksamhet.»

Fredrika-Bremer-Förbundet. Den utsedda Förvaltningsstyrelsen af Förbundets stipendiefonder konstituerade sig den 28 sistlidne december, och utgöres dess medlemmar jemte suppleanter och revisorer af följande personer:

ordinarie medlemmar: fru Anna Wallenberg, f. von Sydow, professor P. G. Rosén, fröken Hanna Lindberg, revisionssekreteraren H. Rohlieb, fröken Mathilda Silow;

styrelsesuppleanter: professor H. Gylden, fröken Clara Montelius;

revisorer: expeditions-chefen E. von der Lancken, disponenten William Gibson, fröken Anna Edström samt revisorssuppleant borgmästare Ahlström i Mahnö.

Till Redaktionen insänd literatur.

Böcker.

Olaves Pedersen, 21:s Rapport og Andet med tegninger af Wilhelm Larsen. Pris 3,00 kr. — Fra Akershus til Akropolis af Ingvald Undset. 1—2 häft. Pris 2,00. — Aa, klippe for mig da, Mamma! Til Udklipning. Pris 0,40 öre. — Husmoderens bog, mindre udgave. Pris 0,80. — På Gyldendalska boghandels förlag, Köbenhavn har utkommit Hostrups Komedier. 2:det häftet 0,50.

Framåts medarbetare:

Prof. Victor Rydberg, Fil. dokt. Carl von Bergen. Dr. S. Hedin, Anne Charlotte Edgren, Aug. Strindberg, Verner von Heidenstam, Fil. dokt. Carl Snoilsky, Med. dokt. Anton Nyström, Mathilda Roos, Fil. dr. A. F. Åkerberg, Georg Nordensvan, Hellen Lindgren, Ola Hansson, Axel Lundegård, Gustaf af Geijerstam, Eva Vigström (Ave), Amanda Kerfstedt, A. U. Bååth, Cecile Gohl, Ellen Fries, Ellen Key, Elin Ameen, Helene Nyblom, Cecilia Holmberg, f. Bååth, Claes Lundin, Robinson, Tor Hedberg, Johan Nybom, Oskar Levertin, Anna A., Elna, Johan Lindström, (Saxon), Jonas Lie, Kristofer Janson, Kristian Gloersen, Irgens Hansen, U. E. Berner, Amalie Skram, Alvide Prydz, Margarete Vullum, Fil. dokt. G. Brandes, Fil. dokt. S. Schandorph, Fil. dokt. Edv. Brandes, Prof. H. Höffding, Fil. dokt. Pingel, Herman Bang, John Paulsen, N. J. Nörlund, Anna Brosböll, Rafael Hertzberg, Gerda von Mieczwitz m. fl.

Rättelser:

Sid. 5, spalt 2, rad 13 uppför står: utspelad, läs: utspelad. — Sid. 6, spalt 2, rad 25 nerifrån står: grand-skogen, läs granskogen. — Sid. 8, spalt 1, rad 16 upp-

ifrån står: köttäddiet, läs köttäddiet. — Sid. 9, spalt 2, rad 16 nerifrån står: konstaterat, läs: konstateradt; rad 2 nerifrån står: absorption, läs: absorbtion. — Sid. 10, spalt 1, rad 4 uppför står: har adagalagt etc, läs: ha etc.; rad 11 nerifrån står: dens enorma etc, läs: hans; rad 18 uppför står: indirekta utgift, läs: indirekt; rad 11 nerifrån står: rusdryckerna, läs rusdryckerna; rad 2 nerifrån står: har beviljat absolutisterna etc., läs: ha beviljat etc.

Innehållsförteckning:

I. W. Å.: En dröm. — Gustaf af Geijerstam: Strindbergs sista drama. — Tor Hedberg: Ett Julminne. — Om Vegetarismen. — När och Fjärran.

Framåt upptager i sina spalter:

1:o artiklar i alla nutidens sociala frågor såsom: *kvinnofrågan, arbetarefrågan, nykterhetsfrågan, fredsfrågan*;

2:o artiklar i religiösa frågor;

3:o artiklar om *vegetarism, vivisektion, djurskydd* och kortare populärt skrifna artiklar *filosofi och naturvetenskap*;

4:o *Teaterrecensioner*, skönliterära alster poem, noveller, skisser m. m.;

5:o *Bokrecensioner, kåserier* m. m.

Expeditions- och Redaktionsbyrå:
2:dra Långgatan 40.

Pris: Helt år 3,50
» Halfår 1,80
» Kvartal 1,00

Lösnummer: 10 öre.

Prenumerationsställen:

Alla *postanstalter och boklädor* inom Sverige Norge, Danmark och Finland, samt (för Göteborg) expeditionen.

Prenumerantsamlare

erhålla för 4 prenumeranter kr. 3,50 kontant, då postanstaltens kvitto insändes till expeditionen.

Distribueras af utgifvarne.

Utgifningsort: Göteborg.

GÖTEBORG,
ALB. OLSONS BOKTRYCKERI
1889.